

Entrevista amb el coautor del llibre 'fer ciutat a través dels mercats'

Manuel Guàrdia: «L'activitat dels mercats de BCN és insòlita a Europa»

Dissabte, 6 de novembre - 00:00h.

L'especialitat de Manuel Guàrdia és l'estudi de les influències que tenen els mercats de fruites, verdures, carn i peix en el moviment de l'esquelet urbà d'una ciutat. Amb José Luis Oyón investiga la metamorfosi d'aquestes places. Tots dos són professors de l'Escola Tècnica d'Arquitectura del Vallès i també coautors del llibre titulat *Fer ciutat a través dels mercats. Europa, segles XIX i XX*, impulsat pel Museu d'Història de la Ciutat.

-¿Què tenen de singular els mercats de Barcelona?

-Barcelona ha renovat i encara conserva un sistema de mercats plenament actiu que resulta insòlit en el context europeu. Ha anat consolidant una estructura consistent i cada vegada més àmplia. A la majoria de ciutats occidentals, els mercats es veuen assetjats per noves formes comercials i van desaparèixer, o simplement sobreviure. A mitjans del segle XX, Barcelona disposava de 40 mercats que, en la crisi de l'any 1980, van activar la reconversió d'un comerç alimentari greument afectat.

-Cada barri té el seu mercat.

-Des de la proposta de Cerdà, Barcelona s'articula al voltant dels seus mercats, que són el gran observatori de la ciutat. Barcelona adopta el model de barri francès que no és freqüent a Europa. Però encara és menys habitual que els mercats es plantegin com una alternativa per al segle XXI.

-¿Què canvia al segle XXI?

-El repte dels mercats és afrontar la tendència a una liberalització extrema de l'economia, que es concreta en les directives europees.

-¿Hi ha alguna cosa que no sapiguem de la Boqueria?

-És un cas excepcional dins del singular sistema de mercats. El que és menys rellevant és la solució arquitectònica. Adopta el recurs tradicional de plaça porticada, anacrònica. La Boqueria, que al segle XVIII era perifèrica, va adquirir centralitat durant el segle XIX i, el 1900 ja concentrava el 40% de la recaptació dels mercats barcelonins. Això dona la magnitud de la seva importància. Les grans i costoses places del Born i de Sant Antoni no havien aconseguit atraure la seva clientela i recaptaven únicament un 10% cada una. La congestió de la Boqueria va obligar, el 1921, a desplaçar els majoristes de fruites i verdures al Born, que estava infrutilitzat.

-¿En quin moment els mercats van passar a ser espais tancats?

-El pas del mercat tradicional d'origen medieval al contemporani es caracteritza per la seva conversió en espais tancats i coberts, concebuts com a equipaments. Es tractava d'alliberar els carrers i les places del desordre que propiciaven, augmentar l'eficiència econòmica, i crear espais higiènics i moralment apropiats. El procés es concreta a França i a Anglaterra a principis del segle XIX, per anar-se difonent en les dècades posteriors.

-¿Per què es van imposar les estructures de vidre i ferro a Europa?

-Corresponen a una segona fase que coincideix amb les noves formes industrials i amb la difusió del ferrocarril. És a partir de mitjans del segle XIX quan aquestes estructures adquireixen la condició de monuments de la modernitat, en un context urbà que estava sotmès a una intensa transformació.